

الدروس المهمة لعامة الأمة

دعاءو مسلمانانو لپاره

مهم درسونه

مصنف : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز يرحمه الله

مترجم : حافظ فضل ربي

سریره

الحمد لله رب العالمين ، والعاقبة للمتقين ، وصلى
الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد ، وعلى اله
واصحابه اجمعين .

داسلامی دین په اړه چه د عامو مسلمانانو لپاره دڅه
پیژندل ضروری دی دهغی په باره کی داڅو لنډی
خبری دی چه (د عامو مسلمانانو لپاره مهم درسونه)
نوم می ورباندی ایښی دے ، دالله ﷻ نه غواړم چه
مسلمانانو ته پری فایده ورسوی او زما دا کوشش
قبول کړی ، إنه جواد کریم .

عبدالعزیز بن عبدالله بن باز

لمړې درس : سورت فاتحه او لنډ سورتونه
 د (الحمد لله) يعنى سورة الفاتحه او كه امكان ولري
 د سورت الزلزلة نه د سورت الناس پورې لنډ سورتونه
 د چانه ايزده كول ، د تلاوت صحيح كول ، يادول او
 دهغې په ضروري تشرېح باندې ځان پوهول .

دوهم درس : د اسلام ارکان
 د اسلام دينځه ارکانو بيان چه اول او لوى ركن يى د
 (لا اله الا الله محمد رسول الله) د کلمې گواهي كول
 دى ، دهغې د شرطونو د وضاحت سره سره په معنى
 پوهيدل .

(لا اله) يعنى د الله نه سوا د ټولو معبودانو نفى كول
 او صرف (الا الله) د الله ﷻ د پاره (چه يو دى او
 شريك نلري) عبادت ثابتول .

د (لا إله إلا الله) شرطونه دادی :

۱. علم چه جهالت ختموی .
۲. یقین چه شک ختموی .
۳. اخلاص چه شرک ختموی .
۴. رشتیا چه دروغ ختموی .
۵. محبت او مینه چه بغض او نفرت ختموی .
۶. تابعداری او انقیاد چه نافرمانی ختموی .
۷. قبولیت چه انکار ختموی .
۸. دالله تعالی نه چه سوا دچا عبادت کیږی د هغوی نه انکار کول .

په لاندی دوه بیتونو کی دغه شرطونه ټول راجمع شویدی :

علم یقین وإخلاص وصدقک مع

محبة وانقیاد والقبول لها

وزید ثامنہا الکفران منک بما

سوی الی له من الأشياء قدألها

علم ، یقین ، اخلاص ، رشتیا ، محبت ، انقیاد
قبولیت ، او اتم و سره دالله نه سوا دنورو
معبودانونه انکار ورزیات کره .

ددی سره د (محمد رسول الله) دگواهی کولو بیانول
او ددی تقاضی او غوښتنه داده چه څه چه محمد ﷺ
ویلی دی دهغی تصدیق کول دهغه د امر اطاعت کول
او دڅه نه چه ئی منع کړیده دهغی نه ځان ساتل ،
دالله عبادت یواځی په هغه طریقه کول چه الله او
رسول ښودلی ده .

ددی نه روسته طالب ته داسلام نور احکام بیانول چه
لمونځ ، زکات ، درمضان روژه او د طاقت لرونکی
مسلمان لپاره دبیت الله حج کول دی .

دریم درس :

دایمان ارکان

دایمان ارکان شپړدی :

۱. په الله ایمان راوړل . ۲. په ملائکو ایمان راوړل
۳. په کتابونو ایمان راوړل . ۴. په رسولانو ایمان راوړل
۵. داخترت په ورځ ایمان راوړل
۶. دالله تعالی دطرفه دخیر او شر په تقدیر ایمان راوړل .

خلورم درس :

دتوحید او شرک قسمونه

دتوحید دقسمونو بیان :

- توحید په دری قسمه دے : ۱ : توحید ربوبیت
- ۲ : توحید الوهیت ۳ : توحید اسماء وصفات .

توحید ربوبیت :

پدی ایمان را وړل چه الله ﷻ دهر خیز خالق او پیدا
کونکے دے ، په هر شی کی اختیار من دے او
پدی کی دهغه سره شریک نشته .

توحید الوهیت :

پدی ایمان را وړل چه الله ﷻ په حقه سره د عبادت لایق
دے او پدی کی دهغه څوک شریک نشته او داد لاله
الا الله معنی هم ده ، یعنی د الله ﷻ نه سوا بل څوک په
حقه د عبادت لایق نشته .

نو ټول عبادتونه لکه لمونځ ، روژه او نوریواځی
د الله ﷻ لپاره خاص کول ضروری دی او د بل چا لپاره
د دغه عبادتونو نه برخه ورکول ندی جائز .

توحید اسماء و صفات : په قران کریم او په صحیح
احادیثو کی چه د الله ﷻ کوم نومونه او صفتونه

راغلی دی پہ هغو تولو ایمان راوړل او هغه یواځی
دالله ﷻ دپاره لکه څنگه چه دهغه دشان سره لایق دی
ثابتول داسی چه دهغی معنی بدله نشی ، بی معنی
هم نشی ، کیفیت ورله بیان نشی او دالله ﷻ دپاره
مثال هم پکی رانشی لکه چه الله ﷻ فرمایي :

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

الإخلاص ۴-۱

ووايه چه الله ﷻ یو دے ، الله ﷻ بی نیاز او بی حاجته
دے ، نه دچانه پیدا اونه دده نه څوک پیدا دی او
نیشته ده لره هم صفت هیڅوک .

په بل حائی کی فرمایي :

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

الشورى ۱۱

واللہ ﷻ پہ مثل ہیٹھ شی نشته او هغه اوریدونکی او
لیدونکی دے .

بعضی علماؤ توحید پہ دوه قسمہ بیان کریدے ،
توحید اسماء و صفات هغوی پہ توحید ربوبیت کی
داخل کریدی لیکن دا خہ دمرہ دتشویش خبرہ ندہ
حک کہ چہ پہ دوارو تقسیمونو کی مقصد واضح او
بنکارہ دے .

شرک ہم پہ دری قسمہ دے :

۱ : شرک اکبر ۲ : شرک اصغر ۳ : شرک خفی .

شرک اکبر : دعمل دبربادی او شوک چہ پہ همدغہ
شرک کی مپشی دجهنم اور تہ دهمیشنی داخلیدلو
سبب گرخی . لکہ اللہ ﷻ فرمایا : ﴿ وَلَوْ أَشْرَكُوا
لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ الانعام ۸۸

او کہ دوی شرک کری وی نو ددوی تہول عملونہ بہ
برباد شوے وے .

او الله ﷻ فرمایي :

﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴾

التَّوْبَةُ: ١٧

نشی قبلیدی د مشرکانو دپاره چه ابادوی دوی جماعتونه د الله تعالی اقرار کونکی دی په خان باندی په کفر سره ، دغه کسان برباد دی عملونه ددوی او په اور کی به دوی همیشه وی .

او څوک چه ددی شرک په حالت کی مړشونو الله ﷻ به هیڅکله دغه انسان ته بخنه ونکړی او پده باندی جنت حرام دے . لکه الله ﷻ فرمایي :

﴿ إِنْ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾

النِّسَاء ٤٨

یقینا الله تعالی نه بخی چه شرک و کریشی دهغه سره

او بخى هغه گناهونه چه کم وى د دينه هغه چا لره چه
وغواړى .

او الله ﷻ فرمايى :

﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ
وَمَا وَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴾
المائدة: ٧٢

بیشکه چاچه شرک وکړو د الله ﷻ سره پس يقينا بند
کړيدى الله ﷻ پده باندې جنت او حای دده اور دى او
نشته ظالمانو لره هيڅ مددگار .

د شرک اکبر داقسامونه د مړو او بتانونه غوښتل
او دهغو نه سوال کول ، هغو ته فرياد کول ، دهغوۍ
لپاره منښته او نذر منل دهغوۍ لپاره خاړوى
حلالول او داسى نور .

شرك اصغر : دا هغه دى چه د يته شرک ويل دقران
او سنت د نصوصو نه ثابت وى ليکن په شرک اکبر

کی داخل نوی لکہ پہ ٲینو کارونو کی ریاء او ٲان
 بنودنہ کول ، دالہ ۛ نہ سوا پہ بل ٲا قسم کول ،
 داسی وینا لکہ (ماشاء اللہ و شاء فلان) یعنی کہ دالہ
 او دفلانی خونبہ وی او داسی نور لکہ رسول
 کریم ﷺ فرمایى : ((أخوف ما أخاف علیکم
 الشرک الاصغر ، فسئل منه فقال : (الریاء)))

زما ٲیرہ زیاتہ ویرہ پہ تاسو باندی دشرک اصغر
 یعنی وٲو کی شرک نہ دہ ٲا تری ٲدی بارہ کی ٲٲوس
 وکٲو نو ویى فرمایىل ٲہ شرک اصغر ریاء او ٲان
 بنودنى تہ وایى .

دا حدیث امام احمد ، طبرانى او بیہقى دمحمود بن
 لیید انصارى رضی اللہ عنہ نہ پہ جید سند سرہ رو
 ایت کٲید ے او امام طبرانى پہ جیدو سندونو سرہ
 دمحمود بن لیید نہ درافع بن خدیج رضی اللہ عنہ پہ
 روایت در رسول کریم ﷺ نقل کٲید ے .

دارنگہ رسول کریم ﷺ فرمائی : ((من حلف بشیئ
دون الله فقد أشرك)) چاچہ دالله ﷻ نہ سواپہ بل خہ
قسم وکرو نو یقینا دغہ سڀی شرک وکرو .

امام احمد رحمۃ اللہ علیہ دا حدیث د عمر بن خطاب
رضی اللہ عنہ نہ پہ صحیح سند سرہ روایت کڀیدے
او امام ابوداود او ترمذی پہ صحیح سندونو سرہ
دا بن عمر رضی اللہ عنہما حدیث رانقل کڀیدے چہ
رسول کریم ﷺ فرمائی : ((من حلف بغير الله فقد
کفر او أشرك)) چاچہ دالله نہ غیر پہ بل چا قسم
وکرو نو یقینا دغہ سڀی کفر وکرو او یایی شرک
وکرو .

پہ بل حدیث کی رسول ﷺ فرمائی : ((لاتقولوا :
ماشاء الله و شاء فلان ولكن قولوا : ماشاء الله ثم
شاء فلان)) تاسی دامہ وایی چہ خہ چہ دالله او

دفلانی خوبنہ وی لیکن داسی وایی چہ خہ چہ داللہ
خوبنہ وی او بیا دفلانی خوبنہ وی .

دا حدیث امام ابوداود پہ صحیح سند سرہ دحذیفہ
ابن الیمان رضی اللہ عنہ نہ روایت کریدے .

دشرک پدی قسم انسان ددین نہ نہ مرتد کیبری او
ہمیشنی دوزخی ہم نہ گرخی لیکن دتوحید دپورہ
والی خلاف دی .

شرک خفی : دادشرک دریم قسم دے او ددی دلیل
درسول کریم ﷺ دامبارکہ وینہ دہ چہ فرمایی :

«ألا أخبركم بما هو أخوف عليكم عندي من
المسيح الدجال؟» قالوا بلى يا رسول الله ، قال :
«الشرك الخفي ، يقوم الرجل فيصلي فيزين
صلاته لما يرى من نظر الرجل اليه»

ایا زہ تاسوتہ زما پہ نزد دمسیح الدجال نہ دزیات
خطرناک خیز خبر درنکرہم ؟ اصحابو عرض وکرو ہوا

ای د اللہ رسولہ . نو ویی فرمایا : (شرک خفی) یعنی
پتہ شرک چہ یو سری دمانخہ دپارہ ودریری نو خیل
مونخ پہ خایستہ طریقہ ددی وجی کوی چہ خلک
ورته گوری .

دا حدیث امام احمد پہ خیل مسند کی دابو سعید
الخدري رضي الله عنه نه روایت کریدے .

شرک یواخی دوہ قسمونو ته هم تقسمیدے شی ، چہ
شرک اکبر او شرک أصغر دے ، او شرک خفی پدی
دوارو کی شاملیری .

لکہ دمنافقینو شرک پہ شرک اکبر کی داخلیری حکہ
هغوی خیلی باطلی عقیدی پتھوی او دخیلی ویری او
خان بنودنی دوجی اسلام بنسکارہ کوی ، دارقم ریاء
او خان بنودنہ پہ شرک أصغر کی شماریری لکہ د
محمود بن لبید انصاري او ابو سعید خدري
(رضي الله عنهما) پہ احادیثو کی مخکی ذکر شو .

والله ولي التوفيق

پنجم درس :

احسان

داحسان رکن دادے چه ته دالله ﷻ عبادت داسی په
توجه وکړی لکه چه ته الله وینی او که ته یی نه وینی
نو هغه خو تا وینی .

شپږم درس :

دلمانځه شرطونه

دلمانځه شرطونه نهه دی

- ۱: اسلام ۲: عقل ۳: تمیز ۴: بي اودسی لری
- کول ۵: پلیتی لری کول ۶: عورت پتول
- ۷: دوخت داخلیدل ۸: قبلي ته مخ کول ۹: نیت کول .

دلمانخہ ارکان

دلمانخہ ارکان ۱۴ دی .

- ۱ : قیام یعنی ودریدل کہ دانسان پہ طاقت کی وی
- ۲ : تکبیر تحریمہ (اولنی تکبیر) ۳ : سورت فاتحہ
- لوستل ۴ : رکوع کول ۵ : درکوع نہ روستہ پہ قومہ
- کی برابر ودریدل ۶ : پہ اوہ اندامونو سجدہ کول ۷
- : دسجدی نہ سرپورته کول ۸ : ددوارو سجدو پہ منخ
- کی کیناستل ۹ : پہ ٲولو کارونو کی پہ اطمینان او
- ارام اوسیدل ۱۰ : پہ ارکانو کی ترتیب رعایت کول
- ۱۱ : آخری تشہد ۱۲ : دتشہد لپارہ کیناستل ۱۳
- : پہ پیغمبر ﷺ درود ویل ۱۴ : دوارو طرفونو تہ
- سلام گرخول .

اتم درس :

دلمانځه واجبات

دلمانځه واجبات اته دی

- ۱ : د تکبیر تحریمه نه علاوه نور ټول تکبیرونه
- ۲ : دامام او منفرد (یواځی مونځ کونکی) دپاره (سمع الله لمن حمده) ویل ۳ : دټولو دپاره (ربنا ولك الحمد) ویل ۴ : په رکوع کی (سبحان ربی العظیم) ویل ۵ : په سجدو کی (سبحان ربی الاعلی) ویل ۶ : ددواړو سجدو په منځ کی (رب اغفر لی) ویل ۷ : اولنی تشهد ۸ : داوونی تشهد لپاره کیناستل .

نهم درس :

د تشهد بیان

تشهد دادے : (التحیات لله ، والصلوات ، والطیبات ، السلام علیک ایها النبی ورحمة الله

وبرکاته، السلام علينا وعلى عباد الله
الصالحين، أشهد ألا اله إلا الله، وأشهد أن
محمدًا عبده ورسوله،

تولی پیشکشی او عبادتونه بدنی او مالی الله لره
دی، سلام دی وی په تاباندی ای پیغمبره او دالله
رحمتونه او برکتونه دی دربانندی وی. سلام دی وی
په مونږ باندی او دالله په صالحو بندگانو، گواهی
کوم چه دالله نه سوا بل څوک معبود نشته او گواهی
کوم چه محمد ﷺ دالله ﷻ بنده او رسول دے.

ددی نه روسته به په نبی کریم ﷺ بانندی درود
ووایی او دهغه لپاره به دبرکت سوال کوی او وایی
به چه :

(اللهم صل على محمد ، وعلى آل محمد ، كما
صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد
مجيد ، وبارك على محمد ، وعلى آل محمد ،

کما بרכת علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم ، إنک حمید مجید)

ای الله ته رحمت نازل کری په محمد ﷺ او دهغه په اولاد لکه خرقم چه تا رحمت نازل کری وو په ابراهیم علیه السلام او دهغه په اولاد ، او برکت و کری په محمد ﷺ او دهغه په اولاد لکه خرقم چه تا برکت کری وو په ابراهیم علیه السلام او دهغه په اولاد باندی ، یقینا ته ستایل شوی ذات او دبزرگی والا یی .

بیا به په اخری تشهد کی دجهنم دعذاب ، دقبر دعذاب ، دژوندانه او مرگ دفتنو او دمسیح الدجال دفتنی نه په الله ﷻ باندی پناه او امان وغواړی او بیا دخپلی خوښی ددعاء په غوښتو کی دلمونځ کونکی اختیار او خوښه ده ، خصوصاً هغه دعاګانی چه ماثوری او غوره شوی دعاګانی دی لکه :

اللهم أعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك، اللهم إني ظلمت نفسي ظلما كثيرا ، ولا يغفر الذنوب إلا أنت ، فاغفر لي مغفرة من عندك وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم

ای اللہ دخیل ذکر ، شکر او غوره عبادت لپاره زما سره مرسته وکړی ، ای اللہ ما په خپل خان ډیر ظلم کړیدم او گناهونه یواځی هم ته بخی ، نوماته دخپل طرف نه بخنه وکړی او په مارحم وکړه یقینا هم ته بخونکی او مهربانه ذات یی .

په اولنی تشهد کی به دشهادت دکلمی دلوستلو نه روسته دما سپنښین ، مازیگر ، ماښام او ماسخوتن په مونځونو کی دریم رکعت ته پاخیږی او که په نبی کریم ﷺ باندی یی درود ووايه نو هم غوره ده حکه چه پدیکی عام احادیث راغلی دی ، بیا به دریم رکعت ته پاخیږی .

لسم درس :

دلماڼځه سنتونه

دلماڼځه دستونو نه څه په لاندی ډول دی :

۱ : دلماڼځه په شروع کی ثنا ویل .

۲ : دقیام په حالت کی درکوع نه وړاندی او روسته

دبنی لاس ورغوی په گڅ لاس باندی دسینی دپاسه
ایښودل .

۳ : داولنی تکبیر درکوع او درکوع نه دراپورته کیدو

دتکبیر او داولنی تشهد نه دریم رکعت ته دراپاڅیدو

په وخت کی داوړو یا غوړونو په برابری دلاسونو
پورته کول .

۴ : په رکوع او سجده کی دیوځل تسبیح ویلو

نه زیات تسبیحات ویل .

۵ : درکوع نه دپاڅیدو روسته یعنی په قومه کی په

ربنا ولک الحمد باندی زیات الفاظ او ددوه سجدو
په منځ کی دمغفرت دعا دیوخل نه زیاته لوستل.

۶: په رکوع کی سر دملا سره برابرول .

۷: په سجده کی څنگلی داپخونو ، خپته دورنونو ،
او ورنونه دپنډونه لری ساتل .

۸: په سجده کی دواړه لیچی (متی) دځمکی نه
پورته کول .

۹: په اولنی تشهد او ددواړو سجدو په منځ کی
دبنی پنبی ودرول او په کینه پنبه کیناستل .

۱۰: دڅلور رکعتیز او دری رکعتیز لمونځ په اخیرنی
تشهد کی - تَوَرُّکُ - یعنی بنی پنبه ودرول ، کینه
پنبه دهغی نه لاندی کول او په ځمکه کیناستل .

۱۱: په اولنی اودوهم تشهد کی دهغه وخته چه
لمونځ کونکی کینی دتشهد تراخیره پوری داشاری
په گوته باندی اشاره کول او ددعا په وخت کی هغی
ته حرکت ورکول .

۱۲ : په اولنی تشهد کی درود شریف لوستل .

۱۳ : په اخیرنی تشهد کی دعاء کول .

۱۴ : دسهار ، جمعی ، اختر ونو او استسقاء په

لمونځونو او د مابښام او ماخوستن دلمانځه په اولنو

دوه رکعتونو کی قرائت په جهر یعنی په زوره لوستل .

۱۵ : د ماسپڅین ، مازیگر په لمونځونو او د مابښام

په دریم رکعت او د ماخوستن په روستنو دوه

رکعتونو کی خفیه یعنی په کراره قرائت لوستل .

۱۶ : د سورت فاتحه نه علاوه نور قرائت لوستل .

ددی یادو شوؤ سنتونو نه علاوه نو سنتونه هم شته

څه خیال ساتل یی ضروری دی لکه دامام ، مقتدی او

ځانله مونځ کونکی لپاره درکوع نه دپاڅیدو روسته

په ربنا لک الحمد باندی زیات الفاظ ویل .

دارنگه په رکوع کی دواړه لاسونه په زنگنونو باندی

ایښودل چه گوتی یی خوری وری وی .

پہلا سیم درس :

دلمانحہ ماتؤنکی (مبطلات)

دلمانحہ ماتؤنکی اتہ دی :

- ۱ : سرہ دیوہی قصدا خبری کول ، البتہ پہ ناپوہی
- یاہیر باندی پہ خبرو سرہ لمونخ نہ ماتیری .
- ۲ : خندا کول ۳ : خوراک کول ۴ : خشناک کول
- ۵ : عورت ہنکارہ کول ۶ : دقبلی نہ ڍیر کریدل .
- ۷ : پہ لمانحہ کی پرلپسی ڍیر عبث او بی فائدی
- کارونہ کول ۸ : داودس ماتیدل .

دوسرا سیم درس :

داوداسہ شرطونہ

داوداسہ شرطونہ لس دی :

اسلام ، عقل ، تمیز ، نیت ، تراخیرہ داوداسہ دنہ
پرینبودلو نیت ساتل ، داوداسہ سبب ختمول ،

اودس وچول او استنجا کول ، داوبو پاکوالی او
مباحوالی ، هغه څه لری کول چه پوستکی ته داوبو
رسیدل منع کوی او دهغه چا لپاره چه بی اودسی یی
همیشنی وی دلمانځه وخت داخلیدل .

دپار لسم درس :

داوداسه فرض

داوداسه فرض شپږ دی :

دمخ وینځل ، چه پدیکي مضمضه (خولی ته اوبه
اچول) او استنشاق (پوزی ته اوبه اچول) شامل دی .
دڅنگلو سره دلاسونو وینځل .

دټول سر مسح کول چه غوږونه هم پکی داخل دی .

دپړکو (گیتو) سره پښی وینځل .

ترتیب (یوپه بل پسی معین اندامونه وینځل) .
پرلپسی اودس کول .

دمخ ، لاسونو او پینو دری خله وینخل او مضمضه او
استنشاق دری خله کول مستحب دی البته یوخل کول
فرض دی .

دسر دمسخی تکرار لکه خنکه چه احادیث پری دلالت
کوی مستحب ندی .

ثخوار لسم درس :

داوداسه ماتونکی

داوداسه ماتونکی شپړ دی :

ددوه لارونه (مخکی او روسته) دڅه وتل ، دوجود نه
هیره پلیتی خارجیدل ، په خوب او بل څه باندی
د عقل ختمیدل ، په مخکی یاروسته شرمگاه دڅه
حائل او مانع نه بغیر لاس لړول ، داوښ غوښه خوړل ،
داسلام نه مرتد کیدل - الله ﷻ دی مونږ او ټول
مسلمانان ددی نه وساتی .

مهمه یادونه :

مړی ته په غسل ورکولو کی صحیح او غوره رایه داده چه اودس پری نه ماتیرې او دادزیتو عالمانو نظر اوقول دی ، حکم چه پدی دلیل نشته البته که دغسل ورکونکی لاس دمړی په شرمگاه باندي دڅه مانع نه بغیر ولزیرې نو اودس پری واجبیرې .

خودغاسل لپاره ضروری دی چه دمړی په شرمگاه باندي دمانع پرته لاس ونه لږوی .

دا رقم دصحیح قول مطابق که دسړی د بدن نه څه ونه وځی نو دبنحو سره په یواځی لاس لږولو هم اودس نه ماتیرې که په شهوت سره وی او که نه وی ، حکم چه رسول الله ﷺ خپله بی بی بنکل کړه او بیایی داودس کولو نه بغیر لمونځ ادا کړو .

او داچه الله ﷻ فرمایي : ﴿أُولَا مَسْتُمُ النَّسَاءِ﴾
{النساء: ۴۳ ، المائدة ۲}

يعنى تاسو په ښځوباندۍ لاس ولږول . نو د علماؤ د غوره قول مطابق د دينه جماع (کوروالۍ) مراد دى ، او داد عبدالله بن عباس او زياتو پخوانو او روستنو علماؤ قول دى .

پنځلسم درس :

د هر مسلمان لپاره شرعى اخلاق خپلول

مسلمان د پاره لازم دى چه په شرعى اخلاقو باندې ځان خائسته كړي چه دهغى نه څه دادى :

ريښتيا ويل ، امانتدارى ، پاكلمنى ، حياء ، بهادري ، سخاوت ، وفاء كول ، دهر حرام نه ځان پاك ساتل ، ښه گاونډيتوب ، دوس او طاقت سره سم د محتاجو خلكو سره مرسته او كومك كول او داسى نور اخلاق چه قران او سنت دهغى په مشروعيت دلالت كوي .

شپار سم درس :

اسلامی اداب خپلول

مسلمان باید اسلامی اداب خپل کړی چه دهغی نه
ځینی دادی :

سلام کول ، همیشه روڼ او کولاًؤ تندی ساتل ، په
بنی لاس خوړل او څکل ، په شروع کی بسم الله ویل ،
په اخر کی الحمد لله ویل ، دپرنجی نه روسته الحمد
لله ویل ، که پرنجی کونکی الحمد لله ووایی نو
دهغی جواب ورکول ، دمريض او ناروغ پوښتنه کول
، په جنازی پسی دمانځه او دفن کولو دپاره تلل ،
مسجد او کور ته دننوتلو او وتلو ، دسفر په وخت کی
، دمور او پلار ، خپلوانو ، گاونډیانو ، ورو او لویو
سره دشرعی ادابو رعایت کول ، دبچی دپیداکیدو او
واده مبارکی ورکول ، په مصیبت کی تسلی ورکول په
لباس اغوستلو ، ویستلو ، پیزار په خپو کولو او

ويستلو كي او داسي نور داسلامي ادابو خيال ساتل
پكار دي .

اولسم درس :

د شرک او نورو گناهونو نه ځان ساتل

د شرک او نورو گناهونو نه زياته ويړه او دهغو نه
د ځان ساتنه کول او د دغه گناهونو نه څه دادی :
اوه (۷) تباه کونکي کارونه :

د الله ﷻ سره شرک کول ، سحر (جادو) ، دهغه چا وژل
چه الله ﷻ يې قتل حرام کړی وی مگر په حق باندي ،
سود کول ، ديتيم مال خوړل ، د جنگ نه تينسته کول ،
په پاکلمنو مسلمانو ناخبره بنسځو باندي تهمت او
بدنامه لېږول او هغوی ته کنځل کول .
ددی گناهونو د جملی نه د اهم دی :

دمور او پلار نافرمانی کول ، خپلوی ختمول ، دروغ
گواهی کول ، دروغ قسمونه کول ، گاونډی ته ضرر
رسول ، دویښی ، مالونو او عزتونو په باره کی په
خلکو ظلم کول ، نشی کول ، قمار او جواړی کول ،
غیبت ، چوغلی ، او داسی نور کارونه چه الله
اورسول تری منع کړی وی .

اتلسم درس :

دجنازی تیارول ، لونځ پری کول او دمری

بنخول

ددی تفصیل په لاندی ډول دی :

لمړی : دلاإله إلا الله تلقین او یادونه کول ، رسول الله
ﷺ فرمایي : « لکنوا موتاکم لا إله إلا الله » (رواه
مسلم) خپلو مړو ته دلاإله إلا الله دکلمی تلقین او
یادونه وکړی .

پدی حدیث کی دمرو نه مراد هغه خلک دی چه دمرگ
علامی ورباندی بنکاره شی .

دوهم : کله چه دانسان مرگ یقینی شی نو لکه
خرنگه چه په احادیثو کی راغلی دی باید سترگی دی
ورله ورپتی کړی او زنه یی وتړل شی .

دریم : دمسلمان مړی لمبول او وینخل واجب دی خو
البته که دجنگ په میدان کی شهید شی نو غسل به
هم نه ورکول کیږی او جنازه به هم پری نه کیږی او په
خیلو جامو کی به بنخیږی ، لکه خرنګه چه رسول الله
ﷺ دا حد شهیدانو ته غسل هم نه وو ورکړی او جنازه
یی هم پری نه وه کړی .

خلورم : مړی ته غسل ورکول پدی ډول دی :
عورت به یی پټ کړیشی او لږ به پورته کړل شی په
خپته به نرم او آرام لاس رابنګل شی بیا به غاسل
(لمبونکی) دخپل لاس نه ټوټه یابل څه چاپیر کړی او

مړی له به استنجا و کړی او دلماڅه په شان اودس
 به ورله ورکړی ، سر او ږیره به یی په اوبو یا بیره یا
 بل شی و مینځی بیا به یی بنی اړخ او بیا چپ اړخ
 و مینځی ، اوبیا به همدا سی دوه م ځل او دریم ځل
 غسل ورکړی او په هر ځل کی به دمړی په خپته لاس
 تیروی که څه تری ووځی نو ودی مینځی او هغه ځای
 دی په مالوچو یا بل څه بند کړی ، که په مالوچو بند
 نشو نو نرمه خپه او یا په جدیدو طبی وسائلو لکه
 پلاستر وغیره دی بند کړی اودوه م ځل دی ورله
 اودس ورکړی .

که په دری ځله غسل پاک نشو نو پنځه او اوه ځله هم
 غسل ورکولی شی ، بیا دی په توتیه وچ کړی په
 بندونو (جوړونو) اودسجدی په ځایونو دی ورلره
 خوشبو ولږوی ، که ټول بدن یی ورله خوشبویه کړو نو
 هم ښه ده او کفن ته دی خوشبویه لوگی وکړی .

که بریتونه او نوکان یی اوږده وو لږ دی تری واخلی
او که همداسی یی پرېښودل نو هم څه باک نشته،
وینستان به یی نه گمنځوی ، دنامه لاندی وینستان دی
تری نه خروی او نه دی سنت کوی ځکه چه پدی کوم
دلیل نشته .

دښځی وینستان به دری کوڅی کړی او شاته به یی
واړوی .

پنځم : مړی ته کفن ورکول :

غوره داده چه سړی ته په دری سپینو ټوټو کی کفن
ورکړل شی ، کمیښ او پټکی پکی نشته او همداسی
نبی کریم ﷺ ته کفن ورکړل شوی وو .

مړی به په دغه کفن کی راوښتلی شی او که په میښ
لنگ او لفافه یعنی غټ خادر کی کفن ورکړل شی نو
هم څه باک نشته .

دنبځی کفن پنځه ټوټی دی ، کمیس ، زړوکی ، لنگ او دوه لفافی یعنی غټ خادرونه .

دماشوم کفن به دیوی ټوټی نه تر درې پوری وی ، او جینی ته به په یو کمیس او دوه لفافو کی کفن ورکولی شی .

هسی خو ددی ټولو لپاره په یوه ټوټه کی کفن ورکول واجب دی چه دمری ټول بدن پری پټ شی خو که مری په احرام کی وو نو په اوبو او بیړی باندی به غسل ورکړل شی او خپل خادر او لنگ یا بل څه به یی کفن شی ، سر او مخ به یی نه پټیږی او خوشبو به هم پری نه لږول کیږی ، ځکه چه دقیامت په ورځ به دا تلبیه ویونکی راپاخیږی ، لکه په همدی مسئله کی درسول کریم صلی الله علیه و آله نه صحیح حدیث نقل شوید .

که دا احرام په حالت کی ښځه مړه شوه نو دنورو ښځوپه شان به کفن ورکړل شی خو خوشبو به پری نه

لېږول کيږي مخ به يی په پرده او لاسونه به يی په
دستکشو نه پټيږي بلکه په کفن کې به يی پټوي چه
تفصيل يی مخکې بيان شويدي .

شپږم : دکفن ورکولو ، د جنازي دلمانځه او ښخولو
زيات حقدار : دنارينه دپاره هغه څوک دی چه دهغه
دپاره مړی وصيت کړی وی ، بيا پلار بيا نيکه او بيا
نور خپلوان چه درجه په درجه مړی ته نژدی وی .

دښځی دپاره غوره داده چه دچا لپاره چه هغی وصيت
کړی وی بيا مور ، بيا نيا او بيا درجه په درجه نژدی
خپلوانی زنانه هغی ته غسل ورکړی .

ښځه او خاوند يو بل ته غسل ورکولی شی لکه ابوبکر
صديق رضي الله عنه ته خپلی بي بي غسل ورکړی وو
او حضرت علي رضي الله عنه خپلی بي بي حضرت
فاطمي رضي الله عنها ته غسل
ورکړی وو .

اؤم : دجنازی دلمانحه طریقه :

دجنازی په لمانحه کی خلور تکبیرونه دی داوونی
تکبیر روسته به سورت فاتحه لولی او که دهغی سره
یی یو لنه سورت او یا یو یادوه ایاتونه ولوستل نو
هم ښه ده او پدی باندی دابن عباس رضي الله عنهما
نه صحیح حدیث نقل شوید ے .

بیا به دوهم تکبیر وکړی او لکه دتشهد پشان به په
نبي ﷺ درود ووايي بیا به دریم تکبیر وکړی
اودادعاء به ولولی :

اللهم اغفر لحينا وميتنا وشاهدنا وغائبنا
وصغيرنا وكبيرنا وذكرنا وانثانا اللهم من احييته
منا فاحيه على الاسلام ومن توفيته منا فتوفه
على الايمان اللهم اغفر له وارحمه وعافه واعف
عنه واكرم نزله ووسع مدخله واغسله بالماء
والثلج والبرد ونقه من الخطايا كما ينقى الثوب

الابيض من الدنس وابدله دارا خيرا من داره
واهلا خيرا من اهله وادخله الجنة واعذه من
عذاب القبر وعذاب النار وافسح له في قبره ونور
له فيه اللهم لا تحرمننا اجره ولا تضلنا بعده .

ترجمه : اى الله زمونږ ژوندى او مړه ، زمونږ حاضر او
غايب ، زمونږ واړه او لوى او زمونږ نر او ښځى وبخى
اى الله هغه څوك چه ته زمونږ نه ژوندى ساتى نو په
اسلام يې ژوندى وساته او څوك چه زمونږ نه وفات
كوى نو په ايمان يې وفات كړه .

اى الله دا مړ شوى بنده وبخى ، رحم پرى وكړى ، ده
ته ارام وركړه او عفوه ورته وكړه ، دده دورتلو ځاى
دعزت او دورننوتلو ځاى يې پراخه كړه ، په اوبو ،
واورى او ږلى يې پريمينځه او دگناهونو او خطاگانو
نه يې داسى پاك كړه لكه سپينه جامه چه دخيرى نه
پاكېږى ، ده ته دخپل كور نه ښه كور او دخپل اهل نه

ورته ښه اهل ورکړه ، جنت ته یی ښاسه او داور او
قبر د عذاب نه یی په خپله پناه کی وساته او قبر یی
ورته پراخه او روښانه کړه .

ای الله دده د ثواب نه مونږ مه بی برخی کوه او دده نه
روسته مونږ مه بی لاری کوه .

بیا به څلورم تکبیر وکړی او ښی طرف ته به یو سلام
وگرځوی .

مستحب دادی چه دهر تکبیر سره لاسونه پورته کړی
، که مړی ښځه وی نو (اللهم اغفر لها) به وایی او که
جنازی دوه وی نو (اللهم اغفر لهما) به وایی او که
جنازی ډیری وی نو (اللهم اغفر لهم) به وایی .

که مړی نابالغه وو نو د مغفرت د دعاء پر ځای به
دادعاء وایی :

(اللهم اجعله فرطاً وذخراً لوالديه وشفيعاً مجاباً ،
اللهم ثقل به موازينهما واعظم به أجورهما وألحقه

بصالح سلف المؤمنين ، واجعله في كفالة إبراهيم
عليه الصلاة والسلام ، وقره برحمتك عذاب
الجحيم ،

ای الله ﷻ دامخکی لیبرلی شوی شی ، اودخیل مور او
پلار لپاره یی ذخیره اوداسی سفارشی وگرخوه چه
سفارش یی قبول شوے وی .

ای الله دهغوی دعملونو تله پده باندی درنه کری
اودهغوی اجرونه ورباندی لوی کری ، دموئنانو
دپخانو صالحانو سره یی یو خائی او دابراهیم علیه
السلام په ساتنه کی یی ورکری او په خپل رحمت سره
یی دجهنم د عذاب نه وساته .

سنت دادی چه امام به دسری دسر او دبنخی دمنخ په
برابری ودریزی او که جنازی ډیری وی نو دسری
جنازه به امام ته نزدی او دبنخی جنازه به قبلی طرف
ته نزدی کیښودل کیږی او که ماشومان پکی وو نو

بیا به هلك دښځى نه مخكى بيا ښځه او بيا جينى
 اينودل كيږي ، دهلك سر به دسړى دسر ، دښځى
 منځ به دسړى دسر او دجينى سر به دښځى دسر او ملا
 به يى دسړى دسر سره برابرېږي . نور مونځ كونكى به
 دامام نه روسته ودرېږي ، البته كه يو كس پاتى شو
 چه روسته هغه ته ځاى نه وو پاتى نو دامام ښى اړخ
 ته ودرېدى شي .

اتم : دښخولو طريقه :

شرعى طريقه داده چه قبر به دسړى دقد په نيمايي
 باندې ژورولى شي ، دقبلى طرف ته به پكى لحد وى ،
 مړى به په لحد كى په ښى اړخ اينودل كيږي دكفن
 غوتى به يى پرانيزي او همداسى به يى پرېږدى ، مخ
 به يى نه ښكاره كوى البته نر او ښځه پديكى برابر دى

خېنتی به ورته ودرول شی او دکلکوالی دپاره به پری
خټه ولېرول شی ، که خېنتی نه پیدا کیدی نو بل څه
لکه تختی یا گټی یا لرگی دی استعمال شی ترڅو
دخاورو نه مړی وساتل شی ، او بیا به پری خاوری
واړول شی .

پدی وخت کی مستحب دادی چه « بسم الله وعلى
ملة رسول الله » وویل شی قبر به دلویشت په اندازه
پورته کولی شی ، گیتی او کانی که پیدا کیدل هغه
به پری کینودل شی او وابه به پری وشیندل شی .
دجنازی سره دتلونکو دپاره پکار دی چه دقبر سره
ودریږی اودمړی دپاره دعاء وغواړی ، ځکه چه نبی
کریم ﷺ به چه کله دمړی دبنخولو نه وزگار شو نو
وبه دریدو او وبه یی ویل : « إستغفروا لأخیکم
واسألوا له التثبیت فإنه الآن یسأل »

دخپل ورور لپاره بخنه او دالله نه ورته ثابت قدمی
وغواړی ځکه چه اوس دده نه تپوس کیری .

نهم : هغه چا چه په مړی بی جنازه نه وی کړی نو هغه
کولی شی چه دښخیدلو روسته پری جنازه وکړی لکه
چه نبی ﷺ همدا سی کړیدی ، البته دادښخیدلو نه
تریوی میاشتی پوری جایز دی ، که ددی نه زیاته
موده وشوه نو بیا په قبر باندی لمونځ کول ندی جایز
ځکه دنبی ﷺ نه داندی ثابت چه هغه دی په قبر باندی
دمړی دښخیدو نه دیوی میاشتی دتیریدو روسته
جنازه کړی وی .

لسم : دمړی دکور لپاره داندی جایز چه هغوی دخلکو
دپاره خوراک برابر کړی ، امام أحمد رحمه الله علیه
په حسن سند سره دمشهور صحابی حضرت جریر بن
عبدالله البجلي رضي الله عنه نه روایت کوی چه
فرمایي :

« کنا نعد الاجتماع إلى أهل الميت وصنعة الطعام بعد الدفن من النياحة » مو نوبه دمري کور ته دخلکورا تو لیدل او دمري دن بخولو نه روسته هلته دخوراک برابرول (نوحه) یعنی ویر گانه . البته دمري دکور لپاره او دهغوی دمیلمنو دپاره که بل خوک خوراک تیاروی نو کوم باک نشته .

دمري دخپلوانو او گاونډیانو لپاره پکار دی چه هغوی له خوراک تیار کړی ، ځکه کله چه نبي ﷺ ته دشام نه دجعفر بن ابی طالب رضي الله عنه دمرگ خبر راوړسید نو خپل اهل ته یی دجعفر دکورنی لپاره دخوراک دتیارولو حکم وکړو او ویی فرمایل : « إنه أتاهم ما يشغلهم » یقینا دوی ته داسی مصیبت راغلې دی چه دوی یی بی پروا کړیدی .

دمري کور ته که څه خوراک خلکو رالیرلی وی نو دهغوی لپاره جایز دی چه خپل گاونډیان هغی ته

دعوت کړی او زمونږ د علم مطابق ددی لپاره کوم
ټاکلی وخت نشته .

یولسم : د ښځی لپاره په مړی باندی ددری ورځونه
زیات غم کول ندی روا مگر په خپل خاوند باندی به
دڅلورو میاشتو او لسو ورځو پوری غم کوی خو که
ددغه ښځی په خپته اولاد وی نو دپچی دپیدا کیدو
پوری به غم کوی او پدی باندی دنبی ﷺ نه صحیح
احادیث راغلی دی .

اودسری دپاره په هیڅ خپل یا پردی باندی غم کول
ندی روا .

دولسم : دسرو لپاره په هر وخت کی دقبرونو زیارت
روا دے البته هغوی ته ددعاء لپاره ، په هغوی
دمهربانی په خاطر او دمرگ او اخرت دیادولو لپاره .
امام مسلم رحمه الله علیه په خپل صحیح کی
یوروايت راوړیدی چه نبی کریم ﷺ فرمایي :

«زوروالقبور ، فإنها تذكركم الاخرة» دقبرونو زیارت کوی حکه چه داتاسو ته اخرت یادوی .

پیغمبر ﷺ به خپلو ملگرو ته دقبرونو دزیارت په وخت کی ددی وینا بنودنه کوله چه :
«السلام علیکم أهل الدیار من المؤمنین
والمسلمین ، وإننا إن شاء الله بکم لاحقون ، نسأل
الله لنا ولكم العافیة ، یرحم الله المستقدمین منا
والمستأخرین»

ای ددی کورونو اوسیدونکو مومنانو او مسلمانانو په تاسو باندی دی سلام وی او مونږ که دالله ﷻ خوښه وشوه نو ستاسو سره ملاقات کونکی یو ، دالله ﷻ نه ځانته او تاسو له عافیت غواړو ، الله ﷻ دی زمونږ په مخکنو او روستنو باندی رحم وکړی .

دنبخو لپارہ دقبرونو زیارت رواندی حکہ رسول اللہ
 ﷺ دقبرونو پہ زیارت کونکو نبخو لعنت ویلی دے .
 او بل دا چہ دھغوی دزیارت تہ تللو نہ دفتنی او بی
 صبری ویرہ دہ ، دارنگہ دھغوی لپارہ پہ جنازہ پسی
 ہدیری تہ تلل ہم جایز ندی حکہ چہ رسول اللہ ﷺ
 ددی نہ نبخو منع کپیدی ، خو پہ مری باندی پہ
 جومات یاد جنازی پہ خائی کی دنبخو او سڀو ٿولو
 لپارہ دجنازی لمونخ روادے .
 وصلى الله وسلم على نبينا محمد ، وأله وصحبه

